

Novi koraki za rešitev odprtih vprašanj

»Tudi pod »vlado premirja« Lamberta Dinija, če bo do nje res prišlo, moramo Slovenci v Italiji storiti vse za rešitev temeljnih vprašanj, s katerimi se spopada naša narodnostna skupnost. V tej perspektivi je treba nemudoma vložiti v parlamentu skupni zakonski predlog za globalno zaščito Slovencev v Italiji ob čim širši podpori parlamentarcev, doseči pa je tudi treba, da bodo čimprej postala uporabna finančna sredstva za ustanove in organizacije naše manjšine, ki jih predvideva zakon za tekoče leto, saj je finančna stiska teh naših ustanov in organizacij, kot znano, naravnost dramatična.«

Tako beremo v tiskovnem poročilu deželnega tajništva Ssk, ki se je zbralo v petek, 13. t.m., na svoji redni mesečni seji v Nabrežini. Udeleženci so na daljšem zasedanju podrobneje pretresli sedanji trenutek Slovencev v Italiji v luči političnega dogajanja v državi, ki ga zaskrbljujoče označujejo institucionalna kriza, vse arogantnejše nastopanje desničarskih sil in hude gospodarske težave, pa tudi v luči zaostrenih odnosov med Italijo in Slovenijo. Vodstvo Ssk je potrdilo že znano strankino usmerjenost, da bo v primeru nadaljnega zavlačevanja z ustreznimi rešitvami potrebno vprašanje slovenske manjšine v Italiji postopno internacionalizirati.

Vodstvo Ssk je nadalje podrobneje obravnavalo prizadevanja za ustrežnejšo organiziranost Slovencev v Italiji in sklenilo, da se bo s še okrepljeno odločnostjo zavzelo za gradnjo demokratične enotnosti v naši skupnosti. V ta namen je treba čimprej urediti začasno zastopstvo Slovencev v Italiji, po drugi strani pa je treba brez slepomišljenja nadaljevati že sproženi proces za oblikovanje novega vsemanjšinskega predstavniškega telesa s široko demokratično legitimacijo, ki bi se po predlogu Ssk lahko imenoval Narodni svet Slovencev v Italiji. Ssk opozarja, da je ureditev notranjih odnosov bistvenega po-

Rojstvo nove vlade ni odpravilo velike zmede

Kriza italijanske vlade je bila za sedaj odpravljena. V petek, 13. januarja, je predsednik republike Scalfaro zaupal dosedanjemu ministru za zaklad Lambertu Diniju nalogo, da sestavi novo vlado, mandatar pa je v torek, 17. januarja, svoje delo opravil in je vlada na Kvirinalu že prisegla pred državnim poglavarjem.

Največja novost pri tej vladi, ki je 54. v zgodovini povojne Italije, je, da noben minister ni ne poslanec ne senator, kar bi na zunaj kazalo, da tudi ni aktiven politik. Druga novost pa je, da se je število ministrov zmanjšalo. V primerjavi z zadnjo, to je Berlusconijevo vlado, jih je šest manj, se pravi 19 in ne več 25. Ministri so po veliki večini ali visoki državni uradniki ali vseučiliški profesorji. Ministrstvu za pravosodje in notranje zadeve sta bili poverjeni dvema znanima sodnikoma. Ministrstvo za zunanje zadeve je bilo zaupano bivši senatorki in bivši dolgoletni podtajnici za zunanje zadeve Susanni Agnelli. Ta je pred leti pripadala republikanski stranki in je tudi edina ženska med novimi ministri. Bivši parlamentarec je le še minister za družino in socialno vzajemnost Ossicini.

Kot je bilo napovedano ob podelitvi mandata, je novi ministrski predsednik ohranil vodstvo zakladnega ministrstva. Lamberto Dini, ki prav tako ni član parlamenta, je dobro znan v mednarodnih finančnih krogih, saj je bil dolga leta visok uradnik Mednarodnega denarnega sklada, nato pa je bil vrsto let namestnik guvernerja Narodne banke (Banca d'Italia). Kakor hitro je bil izbran za mandatarja, se je vrednost italijanske lire znatno okrepila na valutnem trgu.

Na začetku smo napisali, da je bila kriza »za sedaj odpravljena«. Zakaj tako? Zadeva je preprosta. Ko je bil določen za mandatarja Lamberto Dini, so takorekoč vse politične skupine pohvalile izbiro predsednika republike, češ da smo dobili tako imenovano »vlado premirja«. Ta naj bi med drugim omogočila, da bi se nekoliko omilila ostrina političnega boja. Sam Dini je takoj pojasnil, da se bo njegova vlada zavzemala za: sanacijo gospodarstva, reformo pokojninskega sistema v skladu z obvezami, sprejetimi s sindikati, za reformo deželnega volilnega zakona in začasne ukrepe na področju javnih občil, ki naj vsem političnim silam zajamčijo enakopravno nastopanje, zlasti med volilnim bo-

jem. Gre, kot razumemo, začasne protitrustovske ukrepe, zlasti na področju televizije, kjer ima danes velikanski vpliv zasebno Berlusconijevo podjetje Fininvest.

Kakor hitro je mandatar Dini prebral seznam novih ministrov, pa so predstavniki tako imenovanega »pola svoboščin« se pravi Berlusconijevo prijaznih političnih skupin, začeli ostro gonjo zoper predsednika republike. Napovedali so, da bodo njihovi parlamentarci glasovali proti zaupnici Dinijeve vladi. Bivši obrambni minister in koordinator gibanja Naprej, Italija! Previti je predsedniku republike javno očital, da se je poslužil zvižaje in predal vlado tistim silam, ki so bile poražene na lanskih državno-zborskih volitvah. Podobno sta se izrazila predstavnik Nacionalnega zavestništva in Krščanskodemokratskega centra. Končno se je oglasil sam Berlusconi in dejal, da je Scalfaru predlagal, naj določi Dinija za mandatarja, potem ko mu je obljubil, da bodo nove državnozbornske volitve na začetku letošnjega junija. Zdaj pa vse kaže, da se to ne bo zgodilo, je pristavil.

Četudi se je kriza vlade formalno rešila, je zmeda v italijanskem političnem življenju ostala in se celo, kot kaže, povečala. Razmerje med posameznimi političnimi silami se je zaostriilo, prihaja pa tudi do odkritih spopadov med temeljnimi državnimi institucijami. Bivši obrambni minister Previti in bivši predsednik vlade Berlusconi obtožujeta predsednika re-

publike, da ne ravna v skladu z ustavnimi določili, zlasti ne z duhom republiške ustave, ker da po njenem mnenju omalovažuje tako pomembno institucijo, kot so volitve.

Kot pravijo poznavalci razmer, so Berlusconi in njegovi prijatelji napovedali boj Dinijeve vladi, ker niso bili potrjeni trije dosedanji ministri, in sicer Francesco D'Onofrio, ki pripada Krščanskodemokratskemu centru, Antonio Martino od Berlusconijevega gibanja Naprej, Italija! in Domenico Fischella, ki pripada Nacionalnemu zavestništvu. Na takšne očitke glavni tajnik Ljudske stranke Buttiglione odgovarja, da so mnogi novi ministri politično blizu polu svoboščin, izid volitev z dne 27. marca lani pa je predsednik Scalfaro upošteval, ko je za mandatarja izbral ministra Berlusconijeve vlade (Lamberto Dini).

Medtem ko je še konec prejšnjega tedna vse kazalo, da bo 90 odstotkov parlamentarcev glasovalo za zaupnico vladi ministrskega predsednika Dinija, se je na dan, ko je vlada položila prisego, izkazalo, da utegne nova vlada celo dobiti v parlamentu nezaupnico. Prav ta velika negotovost je že imela za posledico, da je na valutnem trgu italijanska lira spet začela drseti navzdol, nekaj podobnega pa je bilo tudi pri bornih poslih. Nezaupnica komaj rojeni vladi bi Italijo v tem pogledu že pahnila na sam rob globokega prepada. S tem soglašajo vsi opaževalci italijanskega dogajanja.

D.L.

Potres, ki je v torek, 18. t.m., prizadel japonsko področje, kjer živi kakih 20 milijonov prebivalcev, je zahteval nad 3 tisoč smrtnih žrtev, prav toliko je bilo ranjenih, pogrešajo pa nad 4 tisoč ljudi. Gmotna škoda je ogromna. Najbolj prizadeta so bila mesta Kyoto, Osaka in Kobe. Jakost potresa je znašala 7,2 stopnje na Richterjevi lestvici.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 19. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kraji pod Grmado v letih 1914-1918; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližjega vzhoda.

■ PETEK, 20. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: S pravljico po svetu (Meri Ozbič); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 21. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v Katoliškem domu v Gorici; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta razajanski glas (oddaja iz Rezije); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; nato: Glasbeni predah; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Alojz Rebula: »Po galeriji Herodotovih muz«.

■ NEDELJA, 22. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Salon Expon« (Jana Kolarič); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Alojz Rebula: »Po galeriji Herodotovih muz«; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti: Iz naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 23. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nocoj smo poslušali burjo. Vpogled v 90-letno delovanje Slovenskega planinskega društva v Trstu (Marinka Pertot); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu, vodi Martina Repinc; 15.30 Mladi val; 17.00 Mi in glasba; 18.00 Znanstvene raziskave; 18.40 Za smeh in dobro voljo.

■ TOREK, 24. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Cigani, večni popotniki (Katja Kjuder); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Franjo Frančič: »Grajski«.

■ SREDA, 25. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje 94; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Literarne kritične skice in osnutki.

Pokrajinski izvršni odbor Ssk o pomladanskih upravnih volitvah

Pomladanske upravne volitve so bile glavni predmet razprave na zadnji seji pokrajinskega odbora Slovenske skupnosti v Trstu. Kot znano, bi meseca maja ali junija morale potekati redne upravne volitve za obnovitev občinskih svetov v Dolini, Zgoniku in na Repentabru. Zelo verjetno je, da bodo istočasno tudi izredne pokrajinske volitve, ki so bile zaradi priziva Slovenske skupnosti proti obstoječi porazdelitvi okrožij odložene, v pričakovanju, da se v tem času lahko o tem izreče ustavno sodišče, piše v strankinem tiskovnem poročilu. Prav tako niso izključene tudi izredne parlamentarne volitve.

»Zaradi pomembnosti upravnih volitev tako za stranko kot za celotno slovensko narodnostno skupnost so na seji sodelovali tudi tajniki prizadetih krajevnih sekcij. Po uvodnem poročilu pokrajinskega tajnika Močnika o novih volilnih pravilih, po katerih bodo potekale omenjene upravne volitve (po večinskem sistemu brez balotaže v drugem krogu) ter o raznih možnih povezavah z drugimi političnimi silami in gibanji, se je razvila poglobljena razprava o zadevni politični strategiji slovenske stranke, ki ji tudi objektivne razmere nalagajo odgovornost osrednjega združevalnega dejavnika med pripadniki manjšine. Iz tega izhaja nujna potreba po enotnem nastopanju celotne manjšine za dosego njenih bistvenih ciljev«, beremo v tiskovnem poročilu stranke.

Ssk tudi ob tej priložnosti poudarja, da je na razpolago celotni manjšini za skupne politične akcije, kakor so nedvomno tudi volilni nastopi. Po padcu berlinskega zidu in drugih političnih pretresih in zasukih tudi v Italiji, zamejski Slovenci nimajo druge boljše izbire, kot da združijo svoje sile, če želijo učinkovito nastopati in nekaj doseči.

Zato je bilo tudi poudarjeno, da se mora razgovor o tem vprašanju prenesti na vse ravni manjšinskega življenja. Naši ljudje potrebo po enotnem nastopanju živo občutijo, zato jim je treba dati tudi priložnost, da o tem svobodno razpravljajo in se nato tudi izrečejo.

Pokrajinski izvršni odbor Ssk je čestital svojemu članu Antonu Gasperiju za prevzem odgovorne funkcije odbornika za proračun devinsko-nabrežinske občine.

* * *

V Franciji se več časa bije »jezikovna vojna«, ki jo je sprožil takoimenovani »zakon Taubon«. Ta predvideva varstvo in čistost francoskega jezika. Kar je v tem zakonskem osnutku absurdno, je dejstvo, da se hoče kazenski postopati proti tistim, ki »ogrožajo« francoski jezik in v javnem in uradnem občevarstvu uporabljajo tuje (zlasti angleške). Nasprotniki tega zakona trdijo, da bi tako prišlo do »policajev jezika... Kje je tu smisel za resnost? Kje evropski duh?

Iz manjšinskega sveta

Pred časom je Union Valdôtaine sodelovala s svojo delegacijo na srečanju sardinske organizacije »Sardigna Natzione« v Cagliariu. Sardinska organizacija je gibanje, ki zagovarja avtonomijo in neodvisnost Sardinije od Italije. Kot kaže, pa gre za zelo skrajna stališča, ki bodo težko imela pravi odmev na otoku in v državi.

* * *

V Saint-Vincentu v Dolini Aosta je bila pred kratkim tretja izdaja literarnega natečaja »Francesistica«. Poleg nagrajevanja je prof. Mossetti s turinske univerze govoril o frankofonskih perspektivah v večjezični Evropi. Sledilo je nagrajevanje.

* * *

Pred božičnimi prazniki je bil v stolnici v Aosti koncert, na katerem so sodelovali razni zbori Zveze alpskih pevskih zborov, ki ima sedež v Bocnu. V njej je tudi polifonski zbor iz Aoste.

* * *

V Tridentu je bila pred prazniki zanimiva debata, ki jo je organizirala dežela Tridentinska-Južna Tirolska. Pri pobudi so sodelovali nekdanji ideolog Severne lige sen. Miglio ter predsednika deželnih svetov Doline Aosta in Tridentinske-Južne Tirolske, Stevnenin in Tretter. Beseda je tekla o avtonomiji, zgodovini in kulturi, nato pa se je razvila debata o vlogi federalizma.

Novi koraki...

menas za nadaljnji obstoj in razvoj naše narodnostne skupnosti, pri čemer bi morali biti zmožni postaviti v ozadje parcialne in kratkotrajne interese, ki so ovirali dosedanje pogovore in prizadevanja.

V podobnem duhu namerava Ssk pristopiti tudi k volitvam, beremo še v tiskovnem poročilu, na katerih bomo to pomlad obnovili številne krajevne uprave na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. Te volitve bodo prvič potekale po novem volilnem sistemu, pa tudi v času velikih in pomembnih sprememb v italijanskem političnem prostoru, v katerih je mogoče zaznati tudi razne zaskrbljujoče klice avtoritarizma in nacionalizma. Vse to bi moralo Slovence spodbujati k slogi in demokratični enotnosti tudi v volilnem nastopanju. Ssk je v tem smislu na razpolago za odprt dialog z vsemi, ki jim je pri srcu usoda Slovencev v Italiji v vsem našem naseljenem prostoru. V tem duhu namerava Ssk proslaviti letošnjo 20-letnico organiziranosti na deželni ravni in tudi iz nje črpati spodbudo, da bi svojo organizacijo izpopolnila, tako da bi bila stranka čim učinkovitejše sredstvo na voljo celotni naši skupnosti.

Uspel gostinski večer SDGZ v Mavhinjah

V gostišču Kras v Mavhinjah so se pred dnevi srečali zamejski gostinci na skupnem srečanju, ki ga prireja gostinska sekcija Slovenskega deželnega gospodarskega združenja ob začetku novega leta. Udeleženci so ob pristni domači hrani pokusili tudi najprimernejša vina domačih vinogradnikov. Vlogo somelierja, ki usklajuje hrano z vinom, je na srečanju obrazložil Sergij Cesar. Spregovoril je tudi predsednik SDGZ Boris Siega. Med drugim je pohvalil gostinsko sekcijo, ki se uveljavlja kot eden vodilnih gospodarskih središč pri nas in ki veliko daje na strokovnost in povečanje profesionalnosti. Predsednik Konzorcija kraških vin z zaščitnim poreklom Edi Kante pa je predvsem izrazil željo, da bi vsi slovenski vinogradniki na kraškem področju v bodoče še bolj sodelovali med seboj.

Na sliki (foto Kroma): posnetek z gostinskega večera v Mavhinjah

Gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega

Komedija neuspelih galantnih intrig

V trdih časih ekonomske in duhovne krize, v svinčenih časih nestrpnosti, spopadov in vojn, ljudje potrebujemo smeha in se zato tudi v gledališču radi nasmejemo. Naneslo je, da je v letošnji abonmajski sezoni SSG situacijski komediji *Transvestitska svatba* sledila uprizoritev komedije *Pridi gola na večerjo*, s katero je v dneh od 12. do 15. januarja v Kulturnem domu gostovalo MGL iz Ljubljane.

MAJDA ARTAČ STRUMAN

Burlesko je napisal **Marc Camoletti** (roj. leta 1923), igravec in režiser italijanskega porekla ter že uveljavljeni pisec bulvarskih uspešnic. Igra se oslanja na klasični vzorec komedije zmešnjav, postavljena pa je v sodobni čas, na francosko podeželje. V okusno opremljenem salonu za meščanski oddih preurejenega kmečkega poslopja (v zamisli scenografke **Slavice Radovič**) se zaplete galantni načrt nezvestega Bernarda.

Dogajanje na odru se spremeni v nekakšno družabno igro v variantah igre na skrivalnici, igre zamenjav in človek ne jezi se. Situacijski zapleti so nad vse komični, v drugem dejanju pa se razkrije tudi avtorjevo globlje sporočilo.

V prvem dejanju je režiser **Zvone Šedlbauer** očrtal četvorico sodobnih ljubimcev, ki jih zelo primerno karakterizirajo izdelani kostumi scenografke **Mete Sever**. Nastopajo: nezvesti zakonski mož **Bernard**, meščansko polizani frajer, izredno uspešen v preoblačenju mokrih srajc (**Jožef Ropoša**); prav tako nezvesta zakonska žena **Jacqueline**, iskriava, zapeljiva čmolaska, (**Mirjam Korbar**); (ne)zanesljivi prijatelj, stari in dobri znanec **Robert**, prepričljivo patetičen v bojazni, da bi se razkrilo njegovo razmerje z **Jacqueline** (**Borut Veselko**); igralka in manekenka **Suzanne**, Bernardova ljubica, predstavnica pariške boljše družbe (**Majda Aduša Vidmar**).

V tej družbi se nekega večera po naročilu agencije **Bon appetit** najde kuharica **Suzette**, ki naj bi skuhalo večerjo, a se mora po sili razmer pretvarjati in izdajati zdaj za ljubico tega ali onega, zdaj za **Robertovo** nekakinjjo. To ji vsekakor ne povzroča večjih preglavic, saj vsakič za dvesto novih frankov odigrava to in ono vlogo. **Suzette** v interpretaciji **Tanje Ribič** je pravo doživetje: »fejsht punca« okornih kretenj vzbuja smeh s svojo značajsko kreacijo navrne, a dobrodušne kuharice, ki ji je življenje dosadilo skrb za vsakdanji kruh, ne pa dolgočas brezdelja in spletkarjenja.

V isti svet dobrodušne navrnosti in robotosti sodi tudi **Suzettin** mož **George**, ki poskrbi za sproščujoč razplet situacije. **Boris Kerč** je upodobil preprosteža v punkovski probleme-

ki, ki pa je v bistvu ostal še otrok. **Suzette** se zateče v njegov objem in oba zapustita prizorišče. **Varajoči** in **prevarani ljubimci** in **ljubimke** z meščansko nonšalanco rešijo situacijo: zakonca se pobotata, **Bernardova ljubica** in **Jacquelinin ljubček** pristaneta v medsebojnem objemu.

V igri si stojita nasproti dva svetova: svet garaštva, odkritosti, kmečke preprostosti in treznosti in svet zdolgocasenih meščanov. Avtorjeva simpatija je na strani preprostega para **Suzette** in **Georga**, ki se ljubita in nimata časa, da bi se kratkočasila z galantnimi igravicami.

V komedijo je vgrajen mehanizem situacijske in besedne komike. Izražanje niha med knjižnim in splošnim pogovornim jezikom, ki vsebuje tuje in nepotrebne vulgarizme. **George**,

pripadnik nižjega socialnega sloja, pa se izraža s sredstvi pokrajinskega pogovornega jezika, ki meji na ljubljansko narečje.

Po ogledu gledalcu nedvomno ostaja še nerešeno vprašanje naslova, ki je neustrezen. Original je namreč avtor naslovil drugače: **Pyjama pour six**. Mislim, da tako **Möderndorfer** pri zadnji komediji kot tudi **prevajalec Mate Dolenc** nista imela srečne roke pri izbiri naslova.

Po dveh precej podobnih komedijah med mnogimi tržaškimi gledalci kar vlada pričakovanje za naslednjo uprizoritev. Gre namreč za **Handkejevo** delo v skupni realizaciji **Teatra Stabile** in **SSG**. **Premiera** za abonente italijanskega gledališča je stekla že v petek, 13. januarja, za slovenske abonente pa bo 28. januarja.

Mirjam Korbar (Jacqueline) in Jožef Ropoša (Bernard)

Fantje izpod Grmade so obiskali Slovence v Milanu

Vsako tretjo nedeljo v mesecu se v Milanu zbirajo Slovenci, ki živijo v tem velemestu ali tudi v okoliških krajih. Že 25 let trajajo ta srečanja. V Milanu je vsaj od obdobja med obema vojnoma dalje veliko slovenskih rojakov, ki so našli delo in tam tudi ostali. Te rojake je prvi organizirano zbral msgr. Ignacij Kunstelj, ki je bil zadolžen za Slovence po svetu. Tedaj so se srečevali v cerkvi sv. Sigismunda ob baziliki sv. Ambroža. Po msgr. Kunstlju so za to skupnost skrbeli duhovniki, ki so študirali v Rimu. Od leta 1980 pa obiskuje Slovence v Milanu goriški škofov vikar za Slovence msgr. Oskar Simčič. Veliko let je bila ta skupnost gost v cerkvi sv. Tomaža pri milanski stolnici, od leta 1988 pa se zbira v cerkvi sv. Rešnjega Telesa pri očetih karmeličanih v ulici Mario Pagano.

V nedeljo, 15. t.m., so msgr. Simčiča pospremili v Milan »Fantje izpod Grmade«, ki so pri mesečni maši sodelovali s petjem. Pod vodstvom Iva Kralja in ob orgelski spremljavi Hermana Antoniča so izvedli Arkovo mašo in nekaj pesmi, po maši pa so imeli krajši koncert božičnih pesmi. Z mesečno mašo je vedno združeno tudi družabno srečanje, ko je pač priložnost za pogovor in veselo razpoloženje. Tako je bilo tudi tokrat, kmalu pa so zadonele še pesmi. Vrstile so se najbolj znane in priljubljene, kot so »Pobratimija«, »Pisemce«, »Žabe«, »Oj Triglav« in številne druge. Čutiti je bilo, da so ta srečanja za milanske rojake pravi praznik, ko se naužijejo novih slovenskih občutkov, ki jih nato spremljajo v vsakodnevem življenju.

362 nastopov dramskega odseka iz Štandreža

V sredo, 11. januarja, so v sklopu prireditve ob 30-letnici dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež predstavili novo publikacijo, ki ima naslov »30 let dramske dejavnosti 1965-1995«. Kot je povedal predsednik PdŠ dr. Damjan Paulin, je knjiga zbornik, ki zaobjema celotno, 30 let dolgo delovanje dramskega odseka. Izšla je ob podpori Zveze slovenske katoliške prosvete z namenom, da bi v eni sami publikaciji zbrala pričevanja in številno gradivo o gledališki dejavnosti v Štandrežu. Knjigo je predstavil Franko Žerjal, ki je poskrbel tudi za opremo. V svojem posegu je poudaril njeno važnost, saj je vsaka nova publikacija, ki izide v zamejskem prostoru, brez dvoma velikega pomena za našo narodno in kulturno skupnost. Nadalje je podal kratek pregled obširne dejavnosti dramskega odseka. Tako smo lahko med drugim zvedeli, da je v tridesetih letih pri dramskem odseku Prosvetnega društva Štandrež režiralo 8 režiserjev, igralo 113 igralcev vaščanov, 7 ljudi je skrbelo za sceno in svetlobne efekte, 7 glasbenikov je muziciralo in 3 šepetanci so skrbeli, da je predstava potekala brez zapletov. V vseh teh letih je dramski odsek uprizoril 81 iger, od teh je bila večina komedij. Z njimi je nastopil v 62 različnih krajih in se tako skupno predstavil 362 krat. Vse to je bogato izpričano v tej publikaciji, dokumentirano s članki, časopisnimi ocenami predstav in sezon, priznanji in posegi ljudi, ki so skozi trideset let zvesto spremljali dejavnost štandreške dramske skupine. Ob koncu je še spregovoril Boleoslav Simoniti, odgovoren za gledališko dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij v Novi Gorici, ki je čestital članom dramske skupine za izjemen jubilej in na kratko spregovoril o gledališki ljubiteljski dejavnosti.

Ob tej priložnosti so v župnijskem domu odprli tudi dokumentarno razstavo. V njej so na ogled plakati in slike, ki nam živo pričajo o številnih prireditvah, ki so se zvrstile v vseh teh letih in so pomemben dokument za štandreško kroniko in zgodovino.

i.f.ž.

Za svojo obletnico so igralci iz Štandreža pripravili politično komedijo z naslovom: »Kandidiraj, le kandidiraj«, ki jo je napisal Janez Povše, zrežiral pa Emil Aberšek. Igra govori o političnih zdražah in sporih med slovensko manjšino v Italiji. Avtor v svojem delu govori o aktualnih razmerah na Goriškem. Delo je v dvorani izzvalo veliko smeha in odobravanja, saj je bilo njegovo temeljno sporočilo — poziv k enotnosti naše narodnostne skupnosti — povsem nedvoumno.

Monumentalno delo GMD zaključeno

Dvajseti snopič PSBL

Ob svoji 70-letnici je Goriška Mohorjeva družba za sedaj zaključila - dopolnjevalni zvezki bodo po nekajletnem premoru morali nujno slediti in izpopolnjevati opravljeno delo, saj čas neusmiljeno teče in vedno novi ljudje stopajo v areno našega življenja — **Primorski slovenski biografski leksikon**, ki ga je kot prilogo svoji vsakoletni knjižni zbirki izdajala dvajset let.

Z 20. snopičem se zaključuje veliki izdajateljski podvig, saj je v njem zajetih 3483 imen na 2370 straneh, v dodatku pa še 946 gesel na 441 straneh; snopiči so razdeljeni v štiri po obsegu približno enake knjige. Vseh sodelavcev je bilo 137, od katerih 13 ni dočakalo zaključka dela, pri katerem so sodelovali. Večina sodelavcev je iz zamejstva, lepo število iz Slovenije, mnogo pa jih je tudi iz zdomstva.

V sklepnih mislih je njegov urednik od sedmega snopiča dalje univ. prof. Martin Jevnikar prikazal vse prizadevanje od prvih zamisli tedanjega predsednika GMD St. Staniča, ki je imel namen izdajati življenjepise zaslužnejših primorskih osebnosti: Obrazi naših mož (1949) in Primorskih zaslužnih mož (1955); a vse je ostalo le pobožna želja; dr. A. Kacin je nameraval izdajati Galerijo primorskih likov (1965), a spet je zamisel ostala le mrtva črka; prve otipljive obrise pa je zamisel dobila v začetku leta 1971, ko je novogoriški bibliotekar in publicist Marijan Breclj dal v pretres odboru Mohorjeve družbe skupno z načrtom tudi geslovnik. In tako se je pobuda začela uresničevati. Tedanji tajnik GMD dr. R. Klinec se je naloge lotil takoj in zanj pridobil še dr. A. Kacina s Tržaškega, a nekoliko kasneje tudi prof. dr. M. Jevnikarja; vse organizacijske posle pa je ves čas vestno in redno opravljala prof. M. Češćutova. O načrtu so obvestili tudi uredništvo Slovenskega biografskega leksikona v Ljubljani, tako da se je med obema uredniškima odboroma začelo že v samem začetku plodno sodelovanje. Tudi število sodelavcev se je od snopiča do snopiča večalo, največ zaslug za iskanje sodelavcev za območje Slovenije ima znanstveni svetnik Znanstveno raziskovalnega centra SAZU iz Solkana dr. B. Marušič, za Beneško Slovenijo pa duhovnik in kulturni delavec Božo Zuanella iz Trčmuna, za Trst prof. M. Jevnikar, za Goriško pa prof. M. Češćutova.

Prvi snopič je zagledal luč sveta novembra 1974, to je prav v le-

tu, ko je GMD praznovala svojo petdesetletnico, zadnji, dvajseti pa ob praznovanju njene sedemdesetletnice.

V uvodu v prvi snopič je uredništvo zapisalo:

Pri odločanju, kdo pride v leksikon, uredniški odbor ne bo gledal, kateri stranki, gibanju ali veri je kdo pripadal, niti ne bo dela posameznih osebnosti ocenjeval s strankarskega vidika ali drugačnega stališča; sodelavci se bodo vzdrževali vsakršnega odobravanja ali obsojanja osebnosti in njihovih dela. Navajali bodo dejstva. Leksikon bo torej faktografski. Uredniški odbor se pri tem noče podrežati nikomur in ničemu razen — resnici. Vodilo mu bo trezna presoja združena z ljubeznijo.

In v tem pogledu se je leksikon vseskozi strogo držal ustanovnih načel, čeprav je bilo pisecem kdaj težko pisati tudi o tistih osebnostih, ki so Slovincem na primorskih tleh še kako škodile tako pred italijansko okupacijo, predvsem pa med fašistično strahovladno, kakor tudi kasneje v razburkanih demokratičnih dneh. Prav zaradi tega je PSBL zgledno in enotno delo z vsemi značilnostmi strokovnega in znanstvenega pristopa, s kar se da sintetičnimi biobibliografskimi navedbami, čeprav je prišel izpod peresa tolikih različnih piscev. Le tu pa tam je opaziti kako razliko v podajanju podatkov, včasih tudi manj pomembnih, prav zaradi različnega vrednotenja posamezne osebnosti tolikšnega števila sodelavcev, ki pa so vseskozi ubrano igrali pod vestno taktirko strogega urednika; ta pa iz razumljivih razlogov, kajpada, ni smel preveč posegati in »rezati« prispevkov.

Primorski slovenski biografski leksikon je delo, ki presega meje Primorske in gre v odprto širino, je spomenik, ki nam ga marsikdo zavida, saj je v njem najti podatke o vsakomur, ki je »pustil sled za seboj« v duhovni in tvarni kulturi Slovencev, ki žive na tem zemljepisnem prostoru, ne glede na rane, ki jih je v narodno telo zarezala državna meja.

(s + r)

* * *

Prejšnjo nedeljo je bilo v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu na pobudo dolinske občinske uprave kulturno-družabno srečanje, namenjeno starejšim občanom. Zupan Marino Pečnik je v svojem govoru predvsem poudaril važnost povezave med starejšimi in mlajšimi rodovi. Poudaril je še, da si bo dolinska uprava, kljub sedanjemu težkemu gospodarskemu stanju na vsedržavni ravni, še dalje prizadevala za postavitev doma za ostarele v občini.

Dve nabožni razstavi v Nabrežini

V nedeljo, 15. t.m., se je v župnijski dvorani v Nabrežini zaključila umetniška razstava, posvečena 800-letnici rojstva velike srednjeveške svetnice sv. Klare Asiške. Razumljivo je zato, da je poudarek bil na religiozni motiviki, pa naj bodo to dogodki iz življenja svete Klare, posebej še njeni čudeži, molitev in zamaknjenja, prisotni pa so bili tudi drugačni verski motivi.

Omenjena razstava, ki je delno že bila na ogled tudi v Nazarjah na Štajerskem, kjer deluje samostan klaris, je dala priložnost, da je pokazala svoja prizadevanja skupina umetnikov iz Slovenije in Italije, ki se ukvarja z motiviko s krščanskim poudarkom. Na njej so sodelovali naslednji slikarji in ena kiparka: Lojze Čemažar, Dragan Gačnik, Viktor Godnič, p. Ciril Jerič, Andrej Kosič, Marta Kunaver - Jakopič, Mira Ličen - Krmpotič, Albin Lugarč, Renzo Moreu, Klavdija Raza - Florjančič, Stanislava Sluga - Pudobška, Jošt Snoj, Franko Žerjal in Bogomila Doljak. Nekatera imena od naštetih poznamo že od prej kot tiste ustvarjalce, ki iščejo navdiha predvsem v svetu religioznih vrednot, svojo usmeritev pa izražajo v različnih formalnih slogih. Slednje velja tudi za ostale, nekoliko manj znane umetnike. Razstavljeni dela so bila torej slogovno raznolika, saj smo se ponekod srečali s pristopom, ki je izrazilo pripoveden, pri tem pa uporabljala klasičen realistični način, na drugi strani pa je bila prisotna tudi popolna abstrak-

cija, ki se izraža le z barvo in črto in hoče na ta način gledalcu približati duhovna občutja. Nekje vmes so bile umetnine, ki formalno izhajajo iz resničnega vidnega sveta, a so bile hkrati že nekoliko stilizirane, najsi bo to v »impresionističnem« ali »ekspresionističnem« smislu, ponekod pa smo opazili tudi simbolistične prvine. Tudi slikarsko — tehnično so bila dela različne kvalitete, vse pa je družilo poudarjeno religiozno čustvo, ponekod prav veselje nad božjim stvarstvom, ki se je odražalo v izbiri tonske pisanje, kar radožive barvne lestvice.

Razstava v Nabrežini, čeprav prostorsko omejena, nam je skratka ponudila zanimiv vpogled v ustvarjalnost umetnikov, ki iščejo navdiha v krščanstvu, odtod tudi njen naslov »Ars sacra«. Ob počastitvi jubileja sv. Klare pa so se v nabrežinski župnijski dvorani posredno spomnili tudi sv. Frančiška, ki je že pred stoletji postavil prve jaslice nasploh. Tudi ob zadnjem Božiču so v Nabrežini namreč postavili tradicionalno razstavo jaslic, ki so jih izdelali različni avtorji, odrasli ali otroci, te razlike pa so bile opazne tudi v likovnem pristopu. Tako smo lahko videli tradicionalne realistične jaslice, spet druge so bile otroško navno poudarjene, opazili pa smo tudi take s sodobnejšo stilizacijo.

Obe razstavi sta vsekakor pomenili pašo za oči z jasnim verskim sporočilom.

M.V.

Koncert zborov Igo Gruden

Nabrežinsko kulturno društvo Igo Gruden je v nedeljo na najboljši način uvedlo proslavo 200-letnice domače cerkve. Pod vodstvom nove pevovodkinje Bojane Kralj so moški, ženski in mešani pevski zbor priredili koncert božičnih pesmi v domači cerkvi. Pevce je na orglah spremljal Martin Vrevec, za povezavo in napoved pesmi pa je poskrbel Igor Tuta. Koncert (na sliki f. Kroma) je bil na dobri glasbeni ravni in pazljivo občinstvo je v nabito polni cerkvi bilo priča lepemu kulturnemu dogodku, ki jih prav v Nabrežini pogrešamo, zlasti zaradi starega nerešenega problema pomanjkanja ene same primerne dvorane.

Koncert so posneli tehniki naše radijske postaje, kar je preprečilo, da bi publika s ploskanjem nagradila vsako izvedbo posebej. Zato pa je ob koncu z burnim ploskanjem izkazalo svoje navdušenje nad nastopom.

V skladu z željo tesnejšega medsebojnega sodelovanja bodo koncert ponovili prihodnjo nedeljo v cerkvi v Komnu.

N.K.

Pred 10 leti umrl Emil Valentinčič

Težko si predstavljam, da je poteklo že deset let od smrti našega dragocenega sodelavca, dolgoletnega dopisnika z Goriškega Emila Valentinčiča. Še vedno ga imam živo pred seboj, ko se je vsak tork pod večer pripeljal s svojim avtom v Devin, diskretno pozvonil pri vhodu v hišo in mi nato z otožno nasmejanim obrazom izročil svoj tedenski prispevek za Novi list. Bila je tudi priložnost za krajši ali tudi daljši pomenek, ki se je navadno tikal aktualnega dogajanja v naši bližnji in širši okolici. Zadnje čase je tu pa tam potožil, da ni pri najboljšem zdravju, nikdar pa si ne bi bil predstavljal, da je njegovo zdravje že hudo načela zavratna bolezen, ki ga je kljub zdravniški negi — zdravil se je tudi v bolnišnici v Parizu — kmalu spravila v grob.

Ob njegovi smrti je Novi list napisal, da je pri našem tedniku nastala vrzel, ki »jo bo težko odpraviti«. Po 10 letih pa moramo priznati, da te vrzeli sploh še nismo odpravili. Njegov odhod s tega sveta je pomenil veliko izgubo za celotno našo zamejsko slovensko skupnost, saj je veliko obetal zlasti na kulturno-prosvet-

nem področju. Zelo ga je zanimala književnost, a je imel velik posluš tudi za politiko, ki jo je pojmoval predvsem kot služenje bližnjemu. Nekajkrat sem ga obiskal na njegovem delovnem mestu na županstvu v Gorici, kjer sem imel priložnost ugotoviti, da so ga zelo cenili in spoštovali tudi njegovi italijanski in furlanski kolegi.

Zapustil nas je v svoji najlepši moški dobi, ko bi mogel še veliko koristnega narediti za naše ljudi in za celotno družbo. Naš spomin nanj bo trajen.

Drago Legiša

Bogata revija »Iniziativa Isontina« in zbornik »Studi Goriziani«

Zadnja lanska številka goriške kulturne revije Iniziativa Isontina prinaša dva tehtna in pomenljiva prispevka v zvezi s slovensko stvarnostjo oz. kulturo. Tako naj omenimo prevod znane Bevkove pridige kaplana Martina Čedermaca, v kateri ta priča o ljubezni do slovenskega jezika, ki ga je fašistični režim metal celo iz cerkve. Ta Bevkov odlomek je prevedel dr. Giovanni Tallone iz Trevisa, ljubitelj slovenske književnosti in velik prijatelj Slovencev, ki je prevod posvetil pokojni goriški pesnici Ljubki Šorli.

Na drugem mestu pa je daljši članek pod naslovom Pričevanje s procesa o Rižarni, ki ga je napisala Ljubka Šorli Bratuž in kjer opisuje vso krutost fašističnega mučenja zloglasne Collottijeve tolpe v tržaških zaporih. Pričevanje je namreč pred leti poslala kot dokument na proces o zločinih v tržaški Rižarni. Prav bi bilo, da bi to danes prebral marsikateri predstavnik večinskega naroda, posebno tisti, ki ponovno dvigajo glave v duhu nekdanje protislovenske politike in fašistične nostalgije.

Izšel je tudi drugi letni zbornik Studi Goriziani, kjer so prav tako bogati prispevki o slovenski kulturi, zlasti v našem prostoru. Zbornik izdaja goriška Državna in mestna knjižnica in izhaja polletno. Med drugim je tu daljši in lep zapis A. Gallarottijeve o pesniški zbirki Canti spezzati Ljubke Šorli. Nato razprava dr. Giovannija Talloneja o slo-

venskih jezikovnih priročnikih v 19. in 20. stoletju, pa še nekaj drugih prispevkov. Med temi naj omenimo članek Rajka Bratoža o oglejski cerkvi in Slovanih vzhodnih Alp, pa še recenzijo Jezikovni zapiski Fedore Ferluga - Petronio.

Vsekakor je vse to znamenje in dokaz, da so tudi v širšem italijanskem merilu v Gorici še zdrave in pozitivne komponente, ki znajo ovrednotiti našo zgodovinsko in aktualno prisotnost in to kljub določenemu političnemu zaprtju zadnjega leta.

* * *

Oddaje o samostojni Sloveniji

Na slovenski radijski postaji Radio Trst A je bil prejšnji teden niz oddaj, posvečenih samostojni Sloveniji. Vodi-la jih je Marija Breclj, ki si je oddaje tudi zamislila, udeležili pa so se jih protagonisti slovenskega osamosvajanja — med temi predsednik Milan Kučan, prvi predsednik vlade Lojze Peterle, prvi zunanji minister Dimitrij Rupel pa še Janez Janša, Igor Bavčar, Jelko Kacin in drugi. Gostje so predvsem govorili o svojem delovanju v času, ko o samostojni Sloveniji ni še nihče razmišljal, vsaj javno in glasno ne. Poslušalci so jih spoznali z drugega, bolj »človeškega vidika«, saj jim je Marija Breclj postavljala bolj osebna vprašanja. Z nekaterimi gosti se je pogovarjal tudi časnikar Ivo Jevnikar.

Zbornik o preteklosti in sedanosti Benečije, Rezije in Kanalske doline

Na začetku tega meseca je Kulturno društvo »Ivan Trinko« iz Čedadada izdalo Trinkov Koledar za tekoče leto, ki ga je založila zadruga LIPA iz Špetra. Na 144 straneh tega zanimivega zbornika je res veliko dragocenih člankov, ki osvetljujejo preteklost in sedanost Benečije in drugih dolin, v katerih živijo Slovenci. Koledar so uredili Živa Gruden, Lucia Trusgnach in Marino Vertovec, za grafično opremo pa je poskrbel Pavel Petričič. Glede naslovnice Trinkov Koledar nadaljuje z lepim običajem, da objavi na platnici fotografije prezbiterijev in dragocenih oltarjev benečanskih cerkva. Tokrat so sliko posneli v cerkvi sv. Petra in Pavla v Čenti pri Praprotnem.

Trinkov koledar se začne z uvodno besedo urednika Marina Vertovca. Ta se spominja, da bi bila usoda slovenskega življa v Benečiji bistveno drugačna, če pred 40 leti ne bi ustanovili v Čedadu kulturnega društva »Ivan Trinko«. Spominja pa se tudi 50-letnice konca druge svetovne vojne in zmage nad nacifašizmom. Pri tem poudarja vlogo, ki so jo odigrali nekateri idealisti pri utrjevanju kulturnih in narodnih vrednot po vojni. Tudi članek, ki se sprašuje o »Lepih starih cajtih« in ga je napisal znani duhovnik Pasquale Gujon, opozarja bralca na določene trajne vrednote. Vrednota, kateri se ne bi smeli odpovedati, je raba slovenskega jezika v cerkvi, pravi Gujon. »Naš jezik je slovenski«, piše »zato če v cerkvi nucaš taljanski, ... se sam sebe ponižaš. Pomeni, da si se pustiu požreti, da si koloniziran«. Likovno sporočilo Trinkovega koledarja pa želi biti poklon duhovniku in pesniku, očetu beneških Slovencev Ivanu Trinku, ob 40-letnici njegove smrti in tudi štiri desetletja dolgem delovanju društva, ki nosi po njem ime. Vse fotografije je na Trčmunu posnel znani fotograf Mario Magajna. Sledijo nato strani, posvečene izrazito koledarskemu delu, s podatki o letu, ki se začneja. Nato pod naslovom »Naša zgodovina« sledijo prispevki »Srečanja s Trinkom na Boudouinovi poti«, ki ga je napisala Liliana Spinuzzi Monai, nato članek Franca Fornasara z naslovom »Pomen naravoslovne dejavnosti Ivana Trin-ka«. Duhovnik in znani raziskovalec preteklosti Kanalske doline Mario Gariup pa pod naslovom »Nemškutarstvo v Kanalski dolini« prispeva daljši dokument neznanega avtorja, ki je datiran Ukve, 7. marca 1946 in ki govori o tem vprašanju. Pri tem Mario Gariup ugotavlja, da je v marsičem še danes veljaven in ga je mogoče primerjati z razmerami v Benečiji.

Drugi sklop člankov so zbrali pod skupnim naslovom »Naš svet«. Julijan Strajnar piše o »Pritrkavanju — Tónkanju, slovenski ljudski glasbeni umetnosti«. Po splošnem uvodu po-

drobneje predstavlja tónkanje v Dolnem Marsinu, kjer visijo v zvoniku trije zvonovi, iz katerih pa znajo izzvabiti toliko glasov, kot da bi jih bilo šest. Silvana Paletti prispeva v rezijanščini članek o Starih navadah v Reziji v božičnem času. V koledarju je tudi objavljena stara rezijanska tri-kraljevska pesem, škoda da brez napeva. Luciano Chiabudini pa pod naslovom »Prenosi po briegu« v narečju piše o številnih kmečkih delih, ki so jih morali ljudje opravljati po benečanskih bregovih, da so so preživljali. Pri tem je še posebej dragoceno, da navaja narečna imena za razna dela in orodje, ki so ga pri tem uporabljali.

Pod naslovom »Naši ljudje« se Trinkov Koledar klanja spominu msgr. Valentina Birtiga, ki je umrl 13. avgusta lani, in duhovnika Artura Blasutta, ki je umrl 17. septembra v Viškorši, kjer je preživel drugo polovico svojega življenja. Oba prispevka sta dragocen prikaz dela, ki sta ga ta dva duhovnika na različne načine opravila za slovenstvo v Benečiji. Kobariški dekan Franc Rupnik pa se spominja du-

Msgr. Ivan Trinko

hovnika Ježefa Jussiga, ki je umrl pred 30 leti na Kredu. Franko Fornasaro je za Koledar prispeval tudi članek o umetniku Darku in njegovi ustvarjalnosti.

Posebno dragocen je zadnji del koledarja, ki so mu uredniki dali naslov »Naša beseda«. V njem Michelina Blasutig, Bruna Dorbolò, Emil Cencig, Giuseppe Floreancig, Renato Quaglia, Anton Birtič — Mečana, Viljem Černo, Antonio Qualizza in Loredana Drecogna v prozi in pesmi dokazujejo, da slovenska beseda v Nadiških dolinah, ob Teru in Reziji še živi in da v slovenskem narečju ali knjižnem jeziku še ustvarjajo ljudje, ki vztrajajo v teh dolinah.

Trinkov Koledar za leto 1995 je torej lep dokaz o njihovem delovanju, težavah in uspehih, ki jih potrjujejo v zvestobi slovenstvu.

M.T.

Razgovor s predsednikom Jadrana TKB Pavlom Vidonijem

»Mislím, da si s to ekipo in dozorevanjem mladih igralcev lahko privoščimo B ligo«

Po prvem delu prvenstva C-1 lige je naša združena košarkarska ekipa Jadran TKB še nepremagana. Do zdaj je dosegla 15 zaporednih zmag, tako da je bilo skoraj obvezno posvetiti članek tej očitno najuspešnejši zamejski ekipi letošnje sezone. Jadrana predsednik Pavel Vidoni je sprejel povabilo za kratek pogovor.

Prvi del prvenstva je Jadran TKB končal brez enega samega poraza, s 15 zaporednimi zmagami. Ali ste pričakovali tak uspeh?

Ne, na začetku prvenstva ni nihče upal, da bo razplet tako ugoden in da bomo dosegli takšne rezultate. Predvidevali smo, da bomo igrali za prva mesta in si tako pridobili pravico do igranja v končnici play-offa. Gotovo je vrnitev, po več letih odsotnosti, igralca, kot je Boris Vitez, zelo ugodno vplivala. Obramba je postala veliko bolj učinkovita in sorazmerno s tem se je seveda izboljšal tudi protinapad. Pohvaliti pa moram tudi mlade igralce, še posebno Štefana Samca, ki so dali res presenetljivo doprinos k uspehu.

Mišliš, da je sedaj še prezgodaj govoriti o B ligi, za katero ste trenutno glavni favoriti?

Naš cilj je play-off, kjer se bo vse odločilo. Ne morem pa mimo dejstva, da smo sedaj glavni favoriti prvenstva, kar številni ugodni komentarji in pohvale tudi potrjujejo. (Kot zanimivost naj omenim, da je po prvem polčasu na zadnji tekmi z ekipo Amici del Basket iz Pordenona nasprotnikov odbornik izjavil, da še ni videl tako lepega in učinkovitega igranja košarke.) Upajmo, da ne bomo priča nenačnemu padcu v formi in koncentraciji ter da igralci ne bodo utrpele kakšnih hujših poškodb. Kot sem že dejal, so nas mladi nadvse prijetno presenetili. Ekipa je pretežno mlada, saj imamo sedaj samo dva starejša igralca. Ostali pa imajo pred sabo še veliko let igranja, nekateri pa so že do-

volj izkušeni, kot na primer Arena in Oberdan, ki igra letos morda svoje najboljše prvenstvo do sedaj. On je naš play-maker in prav od njega je odvisno, če žoga kroži pravilno in dovolj hitro.

V letošnjem prvenstvu se je zopet pojavila »Jadran-mania«. To pomeni, da ekipo spremlja res lepo število navijačev, kot nekoč, v »zlatih časih«.

Jadranski navijači so bili do sedaj res vredni pohvale. domačo telovadnico M. Ervatti pri Brišičkih vedno napolnijo do zadnjega sedeža, kar pa še bolj preseneča, je to, da nekateri sledijo ekipi tudi na bolj oddaljenih gostovanjih. Tudi Vitezova vrnitev je pripomogla, da so se nekateri, ki so se za Jadran ogrevali v zlatih časih, ponovno navdušili. Letošnja igra jim je očitno pogodu, rezultati so spodbudni, in — za to gre zahvala odličnemu delu trenerja Walterja Vatovca — je letošnja obramba še boljša od tiste, ki jo je predvajala zlata generacija pred 10 leti.

Ali se bo treba v slučaju play-offa skupaj s Servolano in Don Boscom (tudi ta dva tržaška predstavnik C-1 lige sta letos med najboljšimi) preseliti v Tržaško športno palačo?

O tem smo z odborniki Don Bosca in Servolane že govorili. V slučaju play-offa s tema dvema ekipama bi bil »Palazzetto« najboljše rešitev. Tem tekмам, ki bi bile gotovo spektakularne, bi sledilo še večje število gledalcev kot običajno, zato bi bilo ško-

da, da bi bili nekateri prikrajšani. Do sedaj ni še nič določenega, vseeno pa te možnosti ne bi smeli zanemariti.

Na koncu bi želel še vprašati za mnenje, ali si zamejski Slovenci lahko privoščimo igranje v višji ligi z lastnimi močmi?

Jadran imamo za »špico« zamejske košarke. Vsa naša društva s svojimi najboljšimi igralci pomagajo, da doseže čim večje rezultate. Mislím, da si s to ekipo in z dozorevanjem mladih perspektivnih igralcev lahko privoščimo B ligo. Zvesti pa moramo ostati ideji združene ekipe in njenemu pomenu, da združimo lastne moči. Iskanje rezultatov na »umeten način« ne bi imelo smisla za našo zamejsko košarko, saj Jadran ne bi bil več tisto, kar je, in bi torej za našo narodno skupnost izgubil svoj pomen.

GORAZD BAJČ

V sodelovanju z gostinskimi sekcijami SDGZ in SGZ iz Gorice

Tečaj SDZPI za natakarije

Na osnovi uspeha lanskega splošnega in uvodnega tečaja o gostinstvu prireja Zavod za poklicno izobraževanje nadaljevalni »natakarski« tečaj, ki bo v 40 urah poglobil problematiko sprejemanja gostov, od same ureditve bara do priprave jedilnice in pogrinjkov, od postrežbe jedi in pijač do angleške in nemške terminologije ter psihologije klienta.

Novi izpopolnjevalni tečaj je namenjen sodelavcem in bodočim upraviteljem naših obratov, zato so tudi sodelovali pri pripravi učnega programa gostinci Slovenskega deželnege gospodarstva združenja in Slovenskega gospodarskega združenja Gorica. Bo pa gotovo prišel prav vsem tistim (tudi brezposelnim), ki se želijo približati gostinstvu.

Prva lekcija bo v ponedeljek, 30. januarja 1995. Srečanja se bodo zvrstila do prvih dni marca, ob popoldanskih urah in v prvih dneh tedna. Potekala bodo v domači gostilni na Krasu (lokacija bo izbrana na osnovi vpisov). SZDPI beleži že precej prijav, zato naj se vsi zainteresirani, zlasti tisti, ki so obiskali lanskega tečaja, čimprej (najkasneje od torka 24.1.1995) vpišejo pri Zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu (tel. 040 — 566360, 569119) ali v Gorici (tel. 0481 — 81826). Vse informacije dobite tudi na organizacijskem tajništvu SDGZ v Trstu (040 — 362949).

Še do konca meseca Černigojeva razstava v Gradišču

V Galeriji Spazzapan v Gradišču na Goriškem se bo 29. t.m. zaključila uspešna razstava del slikarja Avgusta Černigoja z naslovom: »Od figuralne do abstraktne umetnosti«. Obiskali so jo številni ljubitelji umetnosti iz vse dežele Furlanije-Julijske krajine in iz Černigojevega ustvarjalnega obdobja od let 1930 do 1960, v katerem se je preizkusil v različnih tehnikah, kar je bila sploh značilnost tega velikega slikarskega mojstra, ki je umrl pred desetimi leti. Dela so last goriške pokrajine. Odkupila jih je leta 1985.

Poleg umetnin so si obiskovalci lahko ogledali tudi videokaseto, ki so jo posneli v Gorici tik pred slikarjevo smrtjo. Černigoj je v njej razložil pomen svoje umetnosti in različna obdobja svojega ustvarjanja tako v Italiji kot Sloveniji in v tujini.

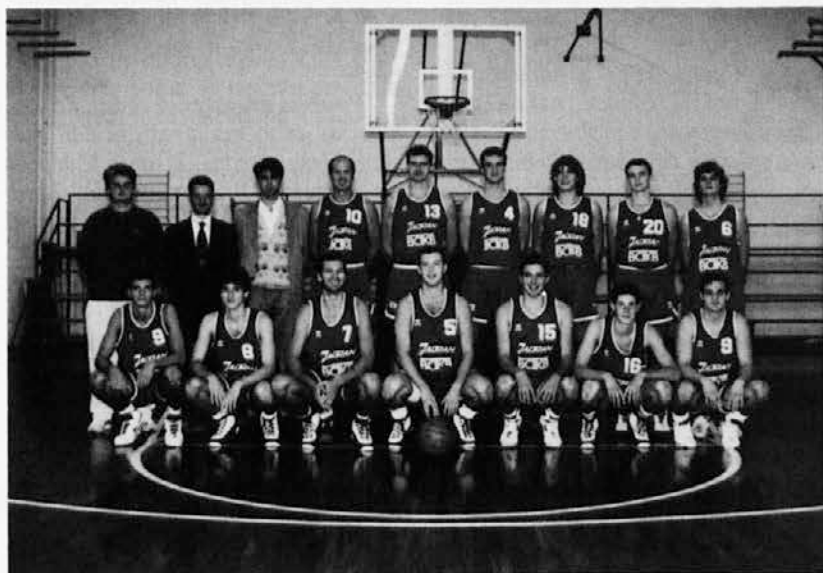
Umrl je Branko Babič

Na ljubljanskih Žalah so se ob prisotnosti velike množice 9. t.m., poslovili od Branka Babiča, revolucionarja, borca in pomembne politične osebnosti v povojnih letih na Tržaškem. Pogreba so se udeležili nekdanji borci in aktivisti s Tržaškega, s pokrajinskim in dolinskim zastopstvom Vsedržavne zveze partizanov Italije, ter aktivistov narodnoosvobodilnega gibanja na Tržaškem, kot tudi zastopstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze. O liku pokojnika je spregovoril Franc Perovšek, partizanski soborec na Primorskem in sekretar Južno primorskega okrožja. V imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze se je od pokojnika s hvaležnimi besedami poslovil predsednik Klavdij Palčič. V slovenščini in italijanščini je spregovoril tudi koprski župan Aurelio Juri.

Slovenija party v SKK

Mladi iz Trsta bodo v soboto, 21. januarja, proslavili slovensko osamosvojitve s posebno slovesnostjo, ki jo organizirata Slovenski kulturni klub in Mladinski odbor Slovenske prosvete. Prvič so praznik z naslovom »Slovenija party« priredili kmalu potem, ko je matična država postala neodvisna. Prireditve je sedaj postala tradicionalna in je že četrta po vrsti.

Letošnji častni gost prireditve »Slovenija party«, ki bo potekala v Peterlinovi dvorani, bo član prvega predsedstva neodvisne Slovenije Ivan Oman. Slavnostni govornik bo prof. Tomaž Simčič, na sporedu pa bo še recital odlomkov iz del Alojza Rebule in Toneta Kunterja ter nastop zbora iz Mačkolj na Tržaškem pod vodstvom Iva Lešnika.

Na sliki: letošnja ekipa Jadrana TKB. Predsednik Pavel Vidoni je drugi z leve

Dva odmevna filmska dogodka

Preteklo soboto in nedeljo je potekal v portortoškem avditoriju **IV. slovenski filmski maraton**. V sredo pa so v Trstu, s filmom Čeha Jinija Menzla *Življenje in dogodivščine vojaka Ivana Čonkina* slavnostno odprli **IV. izdajo Alpe Adria Kinema**.

Portoroški filmski maraton je na pobudo Društva slovenskih filmskih ustvarjalcev nadomestil (skupno z goriškim Film video monitorjem) tradicionalni celjski Teden domačega filma. Letošnja dvodnevna bera, kot kažejo tudi podeljene nagrade, poimenovane po slovenskem filmskem pionirju Metodu Badjuri, je obsegala zlasti kratkometražce, tv dela, dokumentarce in študentske filme ter samo en celovečerec — *Halgato*, ki ga je posnel režiser in producent Andrej Mlakar. Slovenska filmska industrija zaradi finančnih in drugih težav je lani premogla le ta film, ki ga je tankočutni avtor (*Christophoros, Zamejci*) posnel po romanu Ferija Lainščka *Namesto koga roža cveti* in ga posvetil življenju Romov iz Prekmurja. Med nagrajenimi (zlate plakete niso podelili) bi omenil vsaj igralce Mlakarjevega filma, znane avtorje kot Tugo Stiglic (*Tantadruj*) ali Filip Robar - Dorin (dokumentarec *Neb nad Ženavljami ali dan, ko nam je Evropa padla na glavo*) in nenazadnje veterana našega filma: montažerja Dušana Povha in snemalca Ivana Marinčeka-Žana.

Tržaška srečanja s filmom srednje Evrope, ki potekajo v obeh dvoranah kina Excelsior, potekajo okrog nekaj osrednjih niti. V uradnem izboru je 10 filmov najnovejše proizvodnje iz raznih držav (brez Slovenije!). Poseben prostor

je namenjen retrospektivi albankega filma in prikazu del, ki so nastala na temo vojne v Bosni, na pobudo domačih (kolektiv SAGA) in tujih filmarjev (npr. francoski filozof Bernard Henry-Levy). Pregled *Spazio aperto a Sarajevo* so po-

menljivo odprli zadnji posnetki v Mostarju pobitih časnikarjev Marca Lucchette, Saše Ote in Daria D'Angela, katerim so skupno s snemalcem Miranom Hrovatinom organizatorji posvetili letošnji festival. Kritičarka Elisabetta D'Er-

Predstava je bila v gledališču Rossetti

Tržaška premiera Handkejevega dela

V tržaškem gledališču Rossetti je bila konec prejšnjega tedna prva odrska premiera dela avstrijskega avtorja Petra Handkeja »Čas, ko nismo vedeli ničesar drug o drugem«, ki sta ga v koprodukciji pripravila Teatro stabile del Friuli Venezia - Giulia in Slovensko stalno gledališče iz Trsta za mednarodni festival Mittelfest. Prva premiera je bila na glavnem trgu v Čedadu julija lani.

Za uprizoritev na odru sta vsekakor režiser Giorgio Pressburger in asistent režije Boris Kobal igro predelala in jo prilagodila novim zahtevam. Pri projektu so poleg igralcev slovenskega in italijanskega gledališča sodelovali tudi študenti igralskih akademij iz Bratislave, Krakova, Ljubljane, Rima, Dunaja in Zagreba. Problem jezika se v tem Handkejevem delu ne postavlja, saj gre za igro brez besed, za neme epizode, skratka za scensko igro, nizanje kratkih dogodkov in prizorov iz vsakdanjega življenja.

Dogajanje na odru mestoma pojasnjuje vezni tekst, ki je bil za predstavo v Rossettiju podan v italijanski. Handkejevo delo si bo mogoče v slovenski »verziji« oglehati v Kulturnem domu v Trstu konec tega meseca.

Na sliki: eden od nešteti prizorov tega Handkejevega dela.

me je pripravila izbor filmov in tv del iz bivše Vzhodne Nemčije, ki je povezan tudi s tamkajšnjo književnostjo. V petek in soboto zjutraj bosta posveta obravnavala prav fizionomijo obeh zvrsti in njune stične točke.

Ob vseh madžarskih, slovaških, poljskih, avstrijskih, švicarskih in drugih filmih omenjamo vsaj bosanski naslov *Magarece godine* Nenada Dizdarevića. V dvorani Sala Azzurra poteka zanimiv informativni program, ki obsega tudi nekaj slovenskih video del. Podroben spored z vsemi naslovi in urami projekcij pa dobite v kinu Excelsior, Ul. Muratti 2 ali na sedežu združenja Alpe Adria Kinema, Ul. Pescheria 4.

Davorin Devetak

»Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo v sredo, 25. januarja 1995, ob 19.00 v prvem in ob 19.30 v drugem sklicanju na sedežu zborov v Devinu redna seja Sveta SSO. Vabljeni člani Izvršnega odbora ter po en predstavnik vsake članice združenja in zvez.«

Iz ladjedelnice v Tržiču so splovili ladjo *Sun Princes*, ki je največja potniška ladja na svetu. V njej je prostora za dva tisoč potnikov, namenjena pa je križarjenju. V tržiški ladjedelnici so velikanko zgradili v sedmih mesecih. Ladja je dolga 261 m, visoka 47 m, široka pa 35 m.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 23. t.m., predaval dr. Drago Legiša o temi

»VRNIMO SE K POLITIKI«
Začetek ob 20.30.

Janko Jež

SPOMINI (23)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Beguncem je kot predsednik Socialnega odbora veliko pomagal. Pred nekaj leti je kot begunec umrl v Kaliforniji. V Rimu sva se večkrat sešla v okviru Socialnega odbora. Pomagal je ne samo beguncem, ampak tudi slovenskim staronaseljencem v Rimu. Bil je krepke rasti in vesele narave. Bil je vedno dostopen za prijateljski razgovor. Pri odločitvah je bil nagel in temeljit. Obiskal sem ga in mu natančno razložil ves problem v zvezi z Gorico in Novo Gorico. Prosil me je, naj se vrnem čez nekaj dni. Ko sem bil spet pri njem, mi je takoj z vidnim zadovoljstvom rekel: »Da, Jež, naj bo Nova Gorica!« Tudi za Žebota je bilo to Vogričevo mnenje odločilno. Akcijo je bilo treba izvesti. Medtem sem imel dovolj časa, da o stvari temeljito razmišljam. Svoj sklep sem sporočil Žebotu. Stopil bom do novega generalnega konzula v Rimu Nikole Mandiča in ga prosil za nujno posredovanje. To sem napravil. Kot sem že povedal, sva se z Mandičem poznala še izza študentskih let v Ljubljani. Mandič je bil generalni konzul, toda obenem je bil tudi šef rimske izpostave baze JLA v Bariju. Razložil sem mu natančno celotno zadevo. Kot Istran in član zavedne istrske družine Mandičev je bil zelo dostopen za naš problem. Obljubil mi je vsjo pomoč. Čez nekaj dni me je po telefonu pozval, naj ga obiščem. Sporočil mi je, da so odločilni faktorji sklenili, da bodo čimprej za-

čeli z gradnjo Nove Gorice. Zato ne bo treba nobenega barantanja, da za staro Gorico zaigramo slovenski dostop na morje. V ta namen bo treba sprejeti STO kot nujno prehodno sredstvo. STO se ne sme uveljaviti, ampak ga bo treba s smotno politično in diplomatsko pripravo razdeliti med obe sosednji državi. Cona A naj pripade Italiji, cona B pa Jugoslaviji. Na področju bivše cone B STO, in sicer nekako med Ospom in Dragonjo bo slovenska obala s svobodnim dostopom Slovenije na morje. Zame je to bilo dovolj, kajti dobil sem potrdilo, da je moje gledanje in s tem gledanje Akcijskega odbora pravilno zasnovano. Z Novo Gorico smo prišli do ključa za uresničitev zedinjene in suverene Slovenije. Slovenci pa smo z Novo Gorico ohranili tudi staro. Nova Gorica je bila najtesneje naslonjena na staro. Iz obeh je nastala organska celota, ki politično, kulturno in gospodarsko zadovoljuje prebivalstvo na obeh straneh meje. Po najnovejšem viku in krik, ki so ga tržaški novi fašisti s somišljeniki zagnali po vsej Italiji in ki je v Gorici naletel le na skromen odjek, se bo moralo vsestransko sodelovanje med Slovenijo in Italijo ne le normalizirati, ampak nato po novih tirnicah steči dalje. Tržačani se bodo morali učiti pri Goričanih, kako zasnovati in izpeljati program složnega in koristnega sodelovanja s Slovenijo.

Dr. Janko Prunk (Slovenski narodni vzpon, str. 387) prihaja v bistvu do podobnega zaključka:

»Pod pritiskom svetovne konference je Jugoslavija februarja 1947 mirovno pogodbo le podpisala. Na tistem pa si je obetala, da bo kdaj le mogla priključiti celo Svobodno tržaško ozemlje... Usoda STO se je razrešila skozi veliko politično krizo in vojaško napetost v letih 1953 in 1954... Po vsej Sloveniji so bile velike množične demonstracije pod geslom "Trst je naš, Trsta ne damo!" Po nekaj mesecih se je napetost in nevarnost vojaškega spopada polegla. Jugoslovanska vojska je privolila v pogajanja z vladama ZDA in Velike

Mir med nami!

Na četrto adventno nedeljo, 18. decembra, smo imeli v doberdobski cerkvi nevsakdanje srečanje. Po zaslugi predsednice SSO Marije Ferletič je bil med nami pri večerni maši p. Sebastian iz Indije. Pater pripada redu Misijonarjev ljubezni, ki ga je ustanovila Mati Terezija v Kalkuti — Indija. Spremljala ga je večja skupina prostovoljcev, ki skrbijo za severno Italijo, da bi to plemenito idejo, ki jo Mati Terezija priporoča — **mir med nami vsemi, med narodi in vsemi ljudstvi** — resnično živeli, še zlasti s karitativnim delom.

Pater Sebastian, ki je tudi nekakšen vrhovni vodja bratov Misijonarjev ljubezni, nas je nagovoril in nam vlil veliko vzpodbude. Priporočil je, naj skušamo preseči sedanji potrošniški čas, ki pride še posebno do izraza ob Božiču. Mislili naj bi na ves tisti svet, ki je v veliki bedi in pomanjkanju. Vse to pa iskreno in pravično vidimo samo, če smo povezani med seboj v neki medsebojni dobroti in pozornosti. Lahko je darovati nekaj od tega, kar imamo v izobilju, mnogo težje pa je darovati svoj čas in svojo besedo sočloveku, ki z nami živi, je mogoče celo naš bližnji, pa ga puščamo ob strani in gremo mimo njega...

Ko je 1980 leta Mati Terezija izdala knjigo z naslovom: »Love-Afuit Always in season — Poslanstvo ljubezni«, je z njo hotela poudariti: »Veselite v ljubezni in dobroti imamo priložnost živeti doma, v družini, v okolici, v šoli in pri delu, prav vsak dan v letu! Ali poznate člane svoje družine? Prebivalce vašega kraja? Ali se zanimate zanje? Jih kdaj skušate osrečiti? Najprej storite to in šele potem mislite na uboge v Indiji in v drugih deželah!«

Dario Bertinazzi

Koncert tržaških pevcev v Ljubljani

Priložnostni zbor, Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki je v nedeljo, 8. decembra, izoblikoval pod vodstvom Aleksandre Pertot imeniten koncert božičnih pesmi v tržaški stolnici sv. Justa, je v nedeljo, 15. t.m., ponovil koncert v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja. Cerkev je bila nabito polna in občinstvo je z veliko pozornostjo in odobravanjem poslušalo izvajanje pevcev. Po uvodni pesmi »Adeste fideles«, ki so jo zapeli v mešanem sestoju, je ženski del zbora izvedel Filejevo »Božično« ter Harejevi »Nocoj, nocoj« in »Tiho je v gozdu«. Sledil je nastop moškega zbora. Pevci so zapeli Laharnarjevo »Težki so dnevi«, Michelčičevo »Angelsko petje«, Vodopivčev »Le spavaj, sladko Detece« ter Bratuževi »Veseli čas praznujemo« in »Noč najjasnejša«.

V drugem delu koncerta, ki ga je povezovala Tamara Stanese, so bile na sporedu pesmi z orgelsko spremljavo. Vinko Škerlavaj je tako spremljal najprej žensko petje. Dekleta so zapela Bratužev »Ena lučka« in Vrabčev »Sredi tihe polnoči«, nato pa je zbor v mešani zasedbi zapel še Riharjevi skladbi »Prisvetil je veseli dan« in »Poglejte, čudo se godi«.

Na koncertu sta bila tudi stolni župnik Vinko Vegelj in slovenski metropolit ter ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar, ki je tržaške goste tudi toplo pozdravil in se jim zahvalil za lepo pevsko doživetje. Poudaril je pomen zborovskega petja za združevanje ljudi in utrjevanje narodne zavesti ter še dodal misel, da so podobni nastopi priložnost za tesnejše sodelovanje med matično domovino in zamejstvom.

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki je pobudnik in organizator tega koncerta, je poskrbela še za eno ponovitev, in sicer v nedeljo, 22. t.m., v koprski stolnici.

Božične melodije v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah

V cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah je bil prejšnjo nedeljo tradicionalni božični koncert, ki ga je priredilo slovensko versko občestvo. Spored je bil razdeljen na dva dela. Priložnostno božično misel je podal župnik iz Rodika Milan Pregelj, še prej pa je daroval tudi običajne pete litanije ob spremljavi gostujočih združenih cerkvenih pevskih zborov iz Rodika ter sv. Antona Novega iz Trsta, ki ju je vodil zborovodja Edi Race ob orgelski spremljavi prof. Tomaža Simčiča.

Zbor iz Rodika, ki brez prekinitve deluje že od leta 1876, je ustanovil skladatelj in pevovodja Anton Hajdrih. Pomen te pevske skupine je tudi v tem, da povezuje generacije pevcev skozi različna zgodovinska obdobja. Redno sodeluje pri bogoslužju ob nedeljah in praznikih. Veliko nastopa tudi po okoliških župnijah. Zbor že 33 let vodi Edi Race, ki je obenem dirigent pevskega zbora Novega svetega Antona v Trstu in hkrati organizator vsega delovanja. Ta zbor poje pri nedeljski sv. maši v osrednji cerkvi v središču Trsta. V cerkvi v Ronkah je prvič nastopil leta 1981.

Koncert božičnih pesmi za Slovence v Laškem je že 14. po vrsti. Tudi letos je požel lep uspeh, saj je občinstvo pevce večkrat nagradilo s toplim aplavzom. Udeležence sta pozdravila tudi predsednik društva Jadro Karlo Mučič in Samantha Peric za slovenske vernike, spregovorila pa je tudi predsednica Sveta slovenskih organizacij Marija Ferletič.

K.M.

Šolski odbor proti »racionalizaciji«

Slovenski šolski odbor za tržaško pokrajino, ki ga sestavljajo predstavniki političnih in kulturnih organizacij Slovencev v Italiji, je tudi letos zavrnil načrt šolskega skrbnika za združitev nekaterih šol, ki imajo preizkušeno število učencev. Med drugim letošnji skrbnikov načrt predvideva združitev srednjih šol z Opčin in Proseka ter ravnateljstev srednjih šol od Sv. Jakoba in Rojana.

Problem »racionalizacije« se je pojavil že v lanskem šolskem letu. Soglasno so se proti temu izrekle vse manjšinske organizacije. Slovenci v Italiji so se predvsem sklicevali na dejstvo, da so manjšinske šole zaščitene z mednarodnim sporazumom in da torej o krčenju ne more odločati skrbnik. To bi bilo možno samo z novim zakonom na isti — torej mednarodni ravni, je poudaril šolski odbor.

Prosvetno društvo Štandrež vabi na slovesno proslavo ob 30-letnici dramske dejavnosti, ki bo v nedeljo, 22. t.m., ob 17. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Dopoldne ob 10.30 pa bo maša za pokojne člane dramske skupine.

V torek, 24. t.m. pa bo v mali dvorani župnijskega doma v Štandrežu okrogla miza na temo: »Ljubiteljsko gledališče — poslanstvo in perspektive«. Začetek ob 20.30.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

Britanije. V bistvu je privolila v njun prvotni predlog! Cona A naj pride pod upravo Italije, upravo nad cono B pa naj tudi formalno prevzame Jugoslavija, ki jo je dejansko upravljala že od ustanovitve. Takšen sporazumni memorandum je bil podpisan 5. oktobra 1954 v Londonu. Memorandum je jamčil nacionalne pravice Slovencev v cona A in Italijanov v cona B. S tem dejanjem se je jugoslovanska država dejansko odrekla Trstu... Sloveniji pa je bil zagotovljen izhod na morje v Koprščini.

S tem je bil osnovni delovni program Akcijskega odbora za svobodno in suvereno slovensko državo v glavnem dosežen. Začrtana je bila kolikor toliko sprejemljiva meja med Slovenijo in Italijo s pridobitvijo Nove Gorice in slovenskega izhoda na Jadransko morje na koprskem področju bivše cone B STO do Dragonje. Razočaranje Slovencev zaradi izgube Trsta pa je le ostalo. Če smo s pridobitvijo Nove Gorice dobili zadoščenje za izgubo Gorice, kje naj pričakujemo zadoščenje za ne manj bolečo izgubo Trsta? To se bo zgodilo s sprejemom Slovenije v Evropsko unijo, kjer naj bi bile zabrisane vse meje in ovire za običajno omikano srečanje med ljudmi.

»Ma chi sono questi sloveni«, me je vprašal Carlo Sforza

Prof. Enrico Damiani je bil tudi ravnatelj parlamentarne knjižnice. Ko sva nekoč z Damianijem zapuščala knjižnico, me je povabil na kavo v bar poslanske zbornice. V neposredni bližini je bila brivnica, iz katere je pravkar prihajal bivši zunanji minister, grof Carlo Sforza. Bili smo na takoiimenovanem »Corridoio dei passi perduti« (Hodnik izgubljenih korakov), po katerem so se poslanci za časa odmorov med sejami sprehajali in pogovarjali. Sforza je ustavil Damianija in se z njim nekaj pomenil. Na koncu me je Damiani predstavil kot lektorja slovenščine v Rimu, pri tem sem seveda dodal, da sem tržaški

Slovenec. Sforza me je nekam presenečeno vprašal: »Ma chi sono questi sloveni?« Takoj je še dodal: »Scriva qualcosa sugli sloveni«. Zares sem osupnil, ko mi je sam oče Rapallske pogodbe, s katero je po prvi svetovni vojni Italija zasužnjila skoraj tretjino Slovencev, poleg istrskih Hrvatov, priznal, da ne ve, kdo so Slovenci! Poznal nas je verjetno samo kot Jugoslovane.

Napisal sem takoj članek o Slovencih. Prof. Damiani je poskrbel, da ga je objavila revija »Quaderni di oggi«, ki jo je urejal Giovanni Gronchi, kasnejši predsednik italijanske republike. Revija je bila precej razširjena med italijanskimi katoliškimi intelektualci. V članku sem s precejšnjim poudarkom opisal preganjanje in zapostavljanje, ki so jima bili podvrženi Slovenci in Hrvati v Italiji med obema svetovnima vojnima. Zanimalo me je, če je uredništvo kaj črtalo. Vse je bilo v redu, samo pri daljšem odstavku, ki sem ga končal s klicajem, so oni, seveda samovoljno, moj klicaj spremenili v vprašaj.

Damiani je rad poudaril, da je Italija zelo malo poučena o slovanstvu in njegovih problemih. Kot dokaz za to mi je navedel naslednjo zares zgodovinsko anekdoto. Predsednik poslanske zbornice, grof Suardo je ob neki državni slovesnosti povabil na sprejem v zbornici, ki je bil namenjen tujim diplomatom, tudi italijanskega kralja Viktorja Emanuela III. z ženo Heleno. Ko je prišel pri predstavljanju na vrsto prof. Damiani, je predsednik Suardo o njem rekel kralju: »Il prof. Damiani è un noto slavista«. Sua Maestà la Regina potrà parlare con lui il »serbo-croato«. (Prof. Damiani je znan slavist. Njeno veličanstvo Kraljica bo z njim lahko govorila v srbo-hrvaščini). Kralj pa ga je takoj zavrnil: »Mia moglie parla il serbo, ma non conosce il croato«. (Moja žena govori srbsko, ne pozna pa hrvaščine).

(Dalje)